

247880

การดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
โดยผู้ปกครอง โรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่

พยุศรี ทองคำกุล

สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ธันวาคม 2554

600252539

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

247880

การดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
โดยผู้ปกครอง โรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่

พยุศรี ทองคำกุล

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ธันวาคม 2554

การดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
โดยผู้ปกครอง โรงเรียนกวิละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่

พยุศรี ทองคำกุล

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาสาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....ประธานกรรมการ
ทพญ.นงลักษณ์ พงศ์ทวีบุญ

.....
ผศ.ทพ.เฉลิมพงษ์ จิตไทสง

.....กรรมการ
ผศ.ดร.วราภรณ์ นุญเชิง

.....กรรมการ
ผศ.ทพ.เฉลิมพงษ์ จิตไทสง

2 ธันวาคม 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระ เรื่อง การดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดยผู้ปกครอง โรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผศ.ทพ.เฉลิมพงษ์ ชิตไธสง อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และข้อชี้แนะ ที่เป็นประโยชน์ในการศึกษา และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ทพญ.นงลักษณ์ พงศ์ทวีบุญ และผศ.ดร.วราภรณ์ บุญเชียง คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ทำให้การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ทพญ.อัญญรัตน์ แพงจันทร์ นางศิริพร ดันทโอภาส และนางสาวพิมพ์ชนก ต่อวงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาสละเวลาในการตรวจสอบพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ซึ่งล้วนแล้วแต่ได้นำมาใช้สำหรับการค้นคว้าแบบอิสระเรื่องนี้ทั้งสิ้น

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ สมศักดิ์ ชัยชนะ คณะครู และบุคลากร โรงเรียนกาวีละอนุกุล และผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษานี้

ขอขอบคุณคุณ ฌสวลีรัตน์ พิงพราวลี และคุณอำพัน ไชยทองศรี เพื่อนร่วมรุ่นพยาบาล และเพื่อน สม.7 ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ มารดา ที่ให้ความห่วงใยเสมอมา ตลอดจนถึงนายณรงค์ ทองคำกุล สามีของผู้วิจัยที่คอยสนับสนุนเป็นกำลังใจ และทพญ.ปราน ทองคำกุล น.ส.ปรารค์ ทองคำกุล บุตรีที่เป็นแรงบันดาลใจทำให้การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษานี้จะยังเป็นประโยชน์ทั้งต่อวงการการศึกษาและวงการทันตสาธารณสุข ซึ่งท้ายที่สุดนี้ก็จะส่งผลต่อการดูแลสุขภาพช่องปากของกลุ่มเด็กพิเศษกลุ่มนี้ต่อไป

พยุศรี ทองคำกุล

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

การดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยผู้ปกครอง โรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นางพยุศรี ทองคำกุล

ปริญญา

สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมพงษ์ ชิตไทสง

บทคัดย่อ

247880

การศึกษครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบพรรณนา (Descriptive Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการและปัญหาอุปสรรคของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียน กาวีละอนุกุล ที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี และมีระดับสติปัญญาระหว่าง 35-49 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ร่วมกับข้อมูลทางวิชาการอื่นๆ รวมทั้งข้อมูลสภาพแวดล้อมทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมสาระต่างๆ ด้าน สามารถที่จะนำมาอธิบายการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนโดยผู้ปกครอง และสภาพการดำรงชีวิตของผู้ปกครอง อีกทั้งเพื่อช่วยให้ตอบปัญหาการวิจัยให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาวิธีการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ของผู้ปกครองแบ่งตามการดูแลปฏิบัติได้ 3 ด้าน คือ ด้านโภชนาการ ด้านการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยในช่องปาก และด้านการเข้าถึงบริการทางทันตสุขภาพ พบว่าถึงแม้ว่าผู้ปกครองจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและเด็ก แต่ในเรื่องของการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กนั้น ไม่ได้มีความแตกต่างกัน ปัญหาอุปสรรคหรือ สาเหตุที่ทำให้บางครั้งไม่สามารถเอาใจใส่สุขภาพช่องปากของเด็กได้อย่างเต็มที่ คือความร่วมมือของเด็กที่มีบกพร่องทางสติปัญญาเอง รวมถึงเรื่องความอดทน ความร่วมมือช่วยกันของคนในครอบครัวเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และการรับรู้ความเสี่ยงต่อการเกิด

โรคในช่องปากซึ่งผู้ปกครองจะต้องเพิ่มความเอาใจใส่มากกว่าเด็กปกติ นอกจากนี้หากผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ผู้ปกครอง ครูให้ความสนใจและมีการเอาใจใส่อย่างเต็มที่อย่างสม่ำเสมอแล้ว แม้ว่ามันักเรียนจะไม่สามารถดูแลตนเองได้เทียบเท่าบุคคลปกติ แต่เด็กกลุ่มนี้ก็สามารถพัฒนาการดูแลสุขภาพช่องปากโดยพึ่งพิงตนเองได้ระดับหนึ่งเช่นกัน

Independent Study Title	Oral Health Care of the Intellectual Disable Students by Parents, Kawila Anukul School Chiang mai
Author	Ms. Payungsri Tongkumgoon
Degree	Master of Public Health
Independent Study Advisor	Asst. Prof. Chalermpong Chidthaisong

ABSTRACT

247880

The purpose of this descriptive study was to assess methods and problems of oral health care by their parents of 10 intellectual disable students aged 12-18 years in Kawila Anukul School with a degree of intelligence between 35-49. The quantitative data was mainly collected from each parent by using questionnaires. Qualitative data was collected by using structured and unstructured interviews, in depth interviews, observation and literature reviews were also used in explanation. The content analysis was used to explain the oral health care circumstance of these students by their parents. The environmental data and other data were also studied.

The results of the study showed that parents were different in terms of gender, age, education, occupation, income, family characteristics and the relationship between the family and children. However, in terms of the nutrition, the treatment of oral health care, the use and the access to oral health services were not really differenced. This finding revealed that the reason for improper oral health care of intellectual disable students was the cooperation of the students themselves and their parents including other family members and the perception risk of oral disease were of interested. Moreover, if the parents were fully concerned about oral health care of their children the intellectual disable students who were unable to take care of themselves as normal, were still able to improve oral health care by themselves.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการศึกษา	6
ขอบเขตการศึกษา	6
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	8
การดูแลสุขภาพช่องปาก	10
วิถีชีวิตที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี	15
บริบทโรงเรียนกวีละอนุกุล	17
แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
กรอบแนวคิดการศึกษา	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	27
การหาคุณภาพและเครื่องมือ	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
การวิเคราะห์ข้อมูล	29
การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สถานที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล	29
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของนักเรียนและผู้ปกครอง	31
ส่วนที่ 2 ข้อมูลวิธีการและปัญหาอุปสรรค ในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนโดยผู้ปกครอง	37
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	57
อภิปรายผลการศึกษา	63
ปัญหาและอุปสรรค	65
ข้อเสนอแนะและโอกาสพัฒนา	65
เอกสารอ้างอิง	66
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถามผู้ปกครอง	70
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	79
ประวัติผู้เขียน	80

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ข้อมูลความรุนแรงของภาวะปัญญาอ่อนตามระดับเซาว์ปัญญาและอัตราความชุก	2
2	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามเพศและกลุ่มอายุ ความสัมพันธ์	31
3	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามยาสีฟันที่ใช้	32
4	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองแยกตาม เพศอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ของครอบครัวต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนบุตรที่มี ความบกพร่อง	33
5	จำนวนของผู้ปกครองพานักเรียนไปทันตแพทย์	35
6	จำนวนของผู้ปกครองได้รับข้อมูลข่าวสารและทราบวิธีการปฏิบัติในการดูแล ช่องปาก แหล่งที่ได้รับข่าวสาร และการปฏิบัติตามคำแนะนำจากการได้รับ ข้อมูลข่าวสาร	36
7	จำนวนของผู้ปกครองจำแนกตามการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลด้านโภชนาการ	37
8	จำนวนของผู้ปกครองจำแนกตามการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัย ในช่องปาก	39
9	จำนวนของผู้ปกครองจำแนกตามการใช้บริการทางทันตสุขภาพ	42
10	การตรวจฟันของผู้ปกครองมีประโยชน์ต่อนักเรียน	44
11	การตรวจความสะอาดฟันหลังการแปรงฟันของนักเรียน	45
12	การเข้าถึงแหล่งบริการทันตสุขภาพ	46
13	การเข้าถึงแหล่งขายขนม	47
14	การเข้าถึงแหล่งขายอุปกรณ์ทำความสะอาดฟัน	48
15	การรับประทานขนมของนักเรียน	49
16	การดื่มเครื่องดื่มของนักเรียน	50
17	พฤติกรรมแปรงฟัน	52
18	พฤติกรรมการเฝ้าระวังทันตสุขภาพโดยผู้ปกครอง	54
19	การดำเนินงานให้นักเรียนมีสุขภาพช่องปากดี	55